

برگ‌های برنده يك جراحت خانوادگي

سریال «جراحت» ساخته محمدمهدی عسگریور را می‌توان یکی از موفق‌ترین سریال‌های ماه رمضان امسال دانست. این موفقیت از چند زاویه قابل بررسی است...

سریال #171«جراحت» ساخته محمدمهدی عسگریور را می‌توان یکی از موفق‌ترین سریال‌های ماه رمضان امسال دانست. این موفقیت از چند زاویه قابل بررسی است.

فیلمنامه: سعید نعمت‌الله در زمان پخش سریال #171« زیر هشت» گفت که فیلمنامه جراحت را با حساسیت ویژه‌ای نوشته است. او در مخاطبان تلویزیون و منتقدان این توقع را به وجود آورد که در ماه رمضان با سریالی روبه‌رو خواهند شد که فیلمنامه‌ای کاملا متفاوت دارد و مخاطبان خود را غافلگیر خواهد کرد.

در زمان پخش #171« زیر هشت» منتقدان به این گفته‌ها با تردید نگاه کردند. فضای زیر هشت خیلی تلخ بود و آدم‌های داستان چندان در دسترس نبودند و محور اصلی فیلمنامه هم چندان برای عموم مردم دوست‌داشتنی نبود و کم بودند کسانی که توانستند با آن ارتباط برقرار کنند.

اما #171«جراحت» که شروع شد از قسمت دوم به بعد مخاطبان شبکه 3 سیما را به خود جذب کرد. نگاه‌ها بعد از افطار به تلویزیون دوخته شد. مخاطبان جراحت قصه آدم‌هایی را ببینند که دور از دسترس نیستند و در اطراف ما زندگی می‌کنند اما تاکنون تلویزیون کمتر به سراغ آنها رفته است. چون خیلی‌ها روایت چنین قصه‌هایی را عبور از خط قرمز می‌دانستند. اما نعمت‌الله در زمان پخش زیر هشت در گفتگوهای مختلفی عنوان کرد که اگر به سوزه درست نزدیک شوی در تلویزیون هیچ خط قرمزی وجود ندارد. شاید به دلیل همین نگاه و شناخت تلویزیون است که این نویسنده در جراحت توانسته موفق به بازگو کردن مسائلی شود که برخی فکر می‌کردند تلویزیون ایران جای طرح این حرف‌ها نیست. مثلا این که گره اصلی داستان در جایی شکل گیرد که دختری از نامزد خود باردار شود. در حالی که فقط بین آنها صیغه محرمیت جاری شده است و عقده‌ی در شناسنامه آنها ثبت نشده است. حتی نعمت‌الله خودکشی یک دختر جوان در اوج ناچاری را هم در داستان خود گنجانده است.

انسی، همسر اسماعیل مدام می‌گوید دچار نفرین زهره شده است. زهره نامزد اسماعیل بوده که بعد از علاقه اسماعیل به انسی، اسماعیل او را ترک می‌کند. در سریال‌های تلویزیونی کشورمان تاکنون کمتر به این گونه مسائل توجه شده است.

از دیگر نقاط قوت فیلمنامه جراحت چینش آدم‌های داستان است. آنها هم خوب هستند هم بد، اما در دو ردیف مجزا از هم قرار نگرفته‌اند. آنها به موازات هم حرکت می‌کنند و در کنش و واکنش‌هاست که ذات خود را نشان می‌دهند. همین عکس‌العمل‌هاست که باعث شده مخاطبان جراحت با شخصیت‌های این سریال همذات‌پنداری کنند و بنابه دیدگاه خود با برخی از آنها ارتباط برقرار کنند و گروهی را دوست نداشته باشند. مثلا برخی شخصیت #171«بزرگ» را می‌پسندند و عده‌ای هم موافق انسی هستند. اما با یک تحقیق میدانی از اطرافیان می‌توان به این نتیجه رسید که بزرگ طرفداران بیشتری دارد. اکرم و امیرحافظ قهرمانان جوانی هستند که همه را طرفدار خود کرده‌اند. همین طرفداری نشان می‌دهد که جراحت توانسته نظرات مختلف را در داستان خود مطرح کند. نعمت‌الله برای داستان خود یک شخصیت منفی قوی و منطقی هم طراحی کرده که بدرستی به داستان وارد می‌شود و تاثیر خود را بر شخصیت‌ها و قصه می‌گذارد.

قصه جراحت یک داستان خانوادگی است که همه اعضای خانواده را درگیر کرده است و مهم‌تر این که خانواده جراحت بشدت یک خانواده ایرانی هستند، خانواده‌ای که مقید به سنت‌هاست اما بزرگ‌ترها و جوان‌ها آنجا که لازم باشد، تصمیم‌هایی می‌گیرند که با دنیای امروزی و خاستگاه‌های آن مطابقت دارد.

کارگردانی: محمدمهدی عسگریور که کارگردانی جراحت را به عهده گرفته تا قبل از این سریال هم در سینما و هم در تلویزیون تجربیات زیادی را از سر گذرانده است.

او سال‌ها پیش سریال #171«روح‌الله» را به مناسبت 22 بهمن و با موضوع برگشت امام (ره) برای تلویزیون ساخت. او همیشه در سینما یا تلویزیون مسوولیت‌هایی داشته است، فیلمنامه زیاد خوانده و از خیلی از کارگردانان برای ساخت آثارشان حمایت کرده است. او اصول کارگردانی را خوب می‌شناسد این را با ساخت فیلم‌های #171«قدمگاه» و #171«اقلیما» ثابت کرده است.

در قدمگاه یک فضای روستایی را به نمایش گذاشت و در میان روابط انسانی به اعتقادات مذهبی توجه نشان داد و در اقلیما در کنار مناسبات زندگی شهری و خانواده‌ای که از رفاه کامل برخوردار هستند نشان داد که زیاده‌خواهی آدم‌ها و عدم پایبندی آنها به اخلاقیات می‌تواند همه زیبایی‌ها را غرق کند و از بین ببرد.

عسگریور سریال #171«گل‌های گرمسیری» هم بر مبنای ارتباطات انسانی ساخت و اکنون همه این تجربیات را به سریال جراحت آورده تا نشان دهد که انسان‌ها فقط به ظواهر زندگی چسبیده‌اند و از عمق غافل شده‌اند. این ظاهر بینی را می‌توان در سکانسی دید که بزرگ، اکرم و امیرحافظ را راهی خانه مامان لطیفه می‌کند و به خانه برمی‌گردد؛ آنجا برادرش منتظر اوست تا از عشق برادری سخن بگوید و از این که چاکر بزرگ است. اما بزرگ به او می‌گوید اکرم الان خانه شوهرش است و باید همیشه آنجا بماند. بعد رو به اسماعیل می‌کند و می‌گوید: حالا باز هم از برادری و بزرگ‌تری دفاع می‌کنی؟.... اسماعیل از خانه بزرگ می‌رود...

عسگریور اکنون دیگر آنقدر تجربه دارد که بداند به عنوان کارگردان نماهائی را باید در کار خود استفاده کند که بیننده حضور او را در پشت دوربین احساس نکند تا قصه را باور کند و احساس کند که یک اتفاق واقعی را دارد از دور نظاره می‌کند. کارگردان جراحی این باورپذیری را با انتخاب درست بازیگران نقش اکرم و امیرحافظ بیشتر کرده است. 2 بازیگری که تاکنون دیده نشده‌اند و بیننده از آنها ذهنیتی ندارد به همین دلیل قصه زندگی آنها را بدون کم و کاست می‌پذیرد.

لوکیشن‌های جراحی نیز هوشمندانه انتخاب شده است. خانه‌های قدیمی که در محله‌های قدیمی قرار دارند. خانه بزرگ بیرون سنتی دارد، اما دکوراسیونش امروزی است. درست مثل تفکر خود بزرگ. او در ظاهر آدم سنتی است اما هر جا که لازم باشد امروزی فکر می‌کند. اما خانه اسماعیل بیرونی قدیمی دارد، اما دکوراسیونش درهم و برهم است. سلیقه‌ای در چیدمان آن دیده نمی‌شود. درست مثل انسی که حتی در صحبت کردن یک جورایی به ادبیات قدیم تهران پایبند است. او فکر می‌کند نفرین زهره - نامزد اسماعیل - دامن زندگی را گرفته به همین دلیل می‌ترسد او حتی از تسری این نفرین به زندگی پسرش هم وحشت دارد. خانه انسی یک جورایی دلمرده است و رنگ و بوی زندگی در آن دیده نمی‌شود. طراحی صحنه و لوازم خانه انسی این حس را در بیننده بیشتر می‌کند.

همه اینها نشان از این دارد که عسگریور دقیقا می‌دانسته که چه آدم‌ها و چگونه روابطی را می‌خواسته به نمایش بگذارد. ترک‌هایی که روی تیتراژ جراحی به وجود می‌آید نشان از ترک‌هایی دارد که روابط بین آدم‌های خانواده را مخدوش می‌کند. بازیگران: بدون هیچ اغراقی می‌توان گفت که امین تارخ در سریال #171'جراحی; یکی از بهترین بازی‌های خود را به نمایش گذاشته است. او خود را کاملا با نماهائی که کارگردان برای او در نظر گرفته تطبیق داده و به کارگردان این اطمینان را داده که می‌تواند در نماهائی بسته روی بازی او حساب کند چون او کم نمی‌گذارد و بهترین واکنش‌ها را در نماهائی بسته بروز خواهد داد. بازی تارخ در جراحی چند لایه است. او گاهی آرام صحبت می‌کند اما به یکباره در زمانی که نه بیننده و نه بازیگر و شخصیت مقابل او انتظار دارد، فریاد می‌کشد چون می‌خواهد حرف خود را ثابت کند چون می‌خواهد از دختر خود حمایت کند. تارخ برای جراحی حتی روی راه رفتن خود هم کار کرده همانگونه که روی بیان خود کار زیادی کرده تا به سخن خود اقتدار یک بزرگ را بدهد. آنته فقیه نصیری را تاکنون همیشه در نقش‌های مثبت دیده‌ایم. نقش‌هایی که دل به دل بیننده می‌دهد و او را با خود همراه می‌کند. اما نقش انسی چهره جدیدی از این بازیگر به نمایش گذاشته است. چهره‌ای که نشان از توانمندی‌های فقیه نصیری می‌دهد. انسی متفاوت‌ترین نقش فقیه نصیری است که می‌تواند در پرونده کاری او به عنوان یکی از بهترین نقش‌هایش ثبت شود. او آنقدر انسی را خوب بازی کرده که توانسته بیننده را از این شخصیت دلزده کند و همین برای نشان دادن موفقیت یک بازیگر در ارائه نقشش کافی است.

علی عمرانی از رادیو و تئاتر به تلویزیون آمد و اکنون می‌توان او را یکی از بهترین بازیگران تلویزیون دانست که در جراحی نقش اسماعیل را بازی می‌کند.

عمرانی را می‌توان در ردیف بازیگران تلخ قرار داد، بازیگرانی که بندرت می‌خندند چون همیشه جراحی در دل دارند. همیشه چیزی در زندگی هست که آنها را آزار می‌دهد. یک نامردی یا یک ناجوانمردی. در سریال #171'به کجا چنین شتابان' علی عمرانی بازی داشت. مردی بود که از شوهر خواهر خود زخم خورده بود و از او متنفر بود. عمرانی در جراحی هم مردی زخم خورده است. او در ظاهر به کسانی آسیب زده اما در واقع او در میان عزیزانش مانده است و نمی‌تواند تصمیم درست را بگیرد. از یک طرف پسر و همسرش قرار دارد و در طرف دیگر برادر بزرگش و دختر او. اسماعیل می‌خواهد دل همه را به دست بیاورد اما نمی‌تواند. تقدیر او این است که برای تصمیمات و اهداف دیگران وارد جنگ شود و عمرانی این چالش شخصیتی اسماعیل را بخوبی اجرا کرده است. بقیه بازیگران جراحی هم فراخور نقشی که به آنها سپرده شود، توانایی خود را به نمایش می‌گذارند. مامان لطیفه با بازی ثریا قاسمی دیدنی شده و نقش مادر بزرگ خانواده با بازی این هنرمند پیشکسوت در جراحی بازخوانی شده است.

طاهره آشیانی / گروه رادیو و تلویزیون